

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Odzdrava z Dunaja.

Povodom letošnjega velikega zboru je Slovenska prosvetna zveza poslala na Dunaj zveznemu kanclerju dr. Kurtu Schuschniggu in vicekanclerju ter zveznemu vodji domovinske fronte knezu Štarhembergu brzojavna pozdrava s prošnjo za varstvo kulturnih interesov slovenske manjšine na Koroškem.

Z Dunaja se je nato sprejela sledeča odzdrava:

Za prijazen pozdravni brzojav z velikega zboru, katerega sem rad vzel na znanje, se iskreno zahvaljujem. Z odličnim velespoštovanjem

Schuschnigg.

Za pozdrav z velikega zboru Slovenske prosvetne zveze izrekam svojo iskreno zahvalo in se nadejam, da bodo koroški Slovenci tudi v bodoče zvesto sodelovali na obnovi Avstrije.

E. R. Štarhemberg.

Odkod nemir v svetu?

V okvirju dunajske organizacije katoliškega ženstva je minuli teden imel zanimivo predavanje novi socialni minister dr. Dobretsberger. Govoril je o socialnem gorju sodobnega človeštva. Globoka izvajanja moža, ki je v svojih visokošolskih letih sam občutil vso silo socialne krivice, so našla odmev tudi izven omenjene organizacije, ker jih je smatrati za načelne misli ministra, kateremu je v novi vladi poverjen doberšen kos bodočega notranjega državnega razvoja. Podajamo jih v naslednjem tudi našim bralcem. Op. ur.

„Če zasledujemo zgodovino narodov in zgodovino človeške družbe sploh, vidimo, da je njena vsebina v pretežni meri izpolnjena z vojnami in boji. Zelo redke so dobe, v katerih bi narodi uživali resničen notranji in zunanji mir. In vendar živi v srcu vsakega posameznika neutešljiva želja po miru.

Odkod, čemu to protislovje? V prvi vrsti je na tem kriva sila v življenju, ker smo vsi ljudje primorani si služiti svoj kruh v potu svojega obraza. Ta boj za življenje vodi vedno spet v napetosti in sovražnosti, v nevoščljivost enega nad drugim, ker mu je bil prisojen večji uspeh, v obup tistih, ki se čutijo prikrajšane in poražene. Sila življenja družji ljudi k vzajemnemu delu, da si skupno služijo življenska sredstva. Istočasno pa ta sila v življenju ljudi tudi razdvaja in jih žene v boj za večji del življenskih sredstev.

Ena najpoglavitejših nalog državnega vodstva in gospodarske politike je, da ustvari tak gospodarski red, da so gospodarske dobrine pravično razdeljene in ima pravičen zaslužek vsak posameznik, ki si je s svojim delom priboril pravico do svojega življenskega deleža. Pravilna gospodarska politika mora nuditi možnost in gotovost, da borba za življenje posameznikov ne tira v medsebojni boj, marveč jih povezuje v vzajemno delo. Kajti vsi imamo enako nalogo: da moramo živeti.

Drugi veliki vzrok, zakaj ljudje ne najdejo poti k zunanemu in notranjemu miru, pa so številna napačna naziranja o pomenu in cilju življenja. Na eni strani vlada mnenje, da človek živi za to, da si pridobi in nakopiči čimnajveč premoženja, četudi na račun drugih. In še drugo mnenje, da ima namreč samo mala skupina ljudi pravico biti lastnica bogastva te zemlje. Tako napačno naziranje naravno vodi v boj. Nadaljni vzrok sodobne krivice je materializem, naziranje, ki je doseglo svoj višek v minulih stoletjih. Sužnji tega naziranja so ljudje, ki obožujejo samo silo in spoštujejo samo one, ki so močnejši od njih. Živi še tretja zmeta in ta je prišla posebno danes, a ne prvič v zgodovini

človeštva, do posebne veljave: napačni nacionalizem. V tej zmoti se nahajajo vsi, ki menijo, da je njihov narod več vreden od drugih in je zato poklican, da vlada nad drugimi. Končno moram omeniti še nadaljno zmoto, katero so oblikovala leta naraščajočega socialističnega vpliva. To je naziranje o razrednem boju, ki trdi, da je človeštvo že od vsega početka razdeljeno v razrede, ki si morajo stati nasproti kot zakleti sovražniki, med katerimi ne more priti do nobenega sporazuma. Ljudje tega naziranja menijo, da pride mir na svet šele, ko bo en razred dočela porazil drugi razred. Vse te zmotne misli so sejale nejasnost, razdor in boj ne samo v človeško družbo in v javno življenje, marveč celo v posamezne družine. Rodile so med posamezniki in narodi bojno razpoloženje, sovraštvo in vedno večje odtujevanje.

Pot nazaj k miru ni samo zunanja zadeva, ni samo naloga pravnega reda in javnega življenja. Skrivnost, kako spet pridemo do miru, leži globoko v naših dušah in v nas samih. Najprej moramo najti sami pot k notranjemu miru, da zamoremo ohraniti zunanji red družabnega življenja.

Naša država je doživela v zadnjih dvajsetih letih po vsetovni vojni nepretrgano vrsto notranjih

in zunanjih bojev. Najprej je svetovna vojna skozi štiri leta razdirala in slabila naše gospodarstvo, našo narodno moč in naše duševno premoženje. Potem je sledil medsebojni boj političnih strank, ki je hujskal državljane v medsebojno sovraštvo. Ni bilo nikakih izgledov za rešitev in ustaljenje družabnih razmer. Končno je prišlo še strašno leto 1934 z dvakratno meščansko vojno.

Glavni namen in cilj nove države, katero gradimo danes na stanovski podlagi, je ta, da vrne mo avstrijskemu ljudstvu in avstrijski domovini tako zaželjeni socialni mir. Oba voditelja naše države, Schuschnigg in Štarhemberg, sta prežeta te socialne misli in vidita pred seboj veliko nalogo države, katero gradita. Na jasnem sta si, da pri graditvi te nove države nikakor ne gre za malenkosti, marveč za rešitev velikega vprašanja: kako vrneta potom stanovskega družabnega reda ljudstvu in domovini njun notranji in zunanji socialni mir? Mi vsi, ki smo sodelavci obeh voditeljev, vsi funkcionarji stanovskih organizacij in kočno vse ljudstvo, mi vsi pa smo dolžni, da njima sledimo in tako dospemo košček naprej na poti k miru. Tako zamoremo vrniti svoji domovini in sebi toplo zaželjeni, v svetovni vojni in v času političnih bojev zaigrani socialni mir.

Kaj prinesejo božični prazniki?

V Angliji. Nedavno je naslovil zunanji minister Anglije Hoare na Italijo med drugim te-le besede: Najti moramo rešitev, ki bo sprejemljiva za Zvezo narodov, Italijo in Abesinijo. Aparat Zveze narodov dela brez trenja: v načelu so članice pristale na zaporo petroleja. Anglija in Francija bosta podvojile poizkuse, da dovedeta abesinski spor do mirne poravnave. Anglija temeljev italijanskega fašizma in Mussolinija noče podminirati, njena želja je, da čimprej zaključi spor, ki pretresa ves svet. — V znak svoje pomirljivosti je angleška vlada nato odpoklicala iz Sredozemskega morja svoje vojne ladje. Hoare pa se je podal v Pariz na razgovor z Lavalom. S seboj je prinesel angleški predlog za poravnavo.

V Franciji. Laval, ki si je nadel nalogo posredovalca med Anglijo in Italijo v vprašanju Abesinije, je sprejel v parlamentu tretjo zaupnico. Izprva je izgledalo, da bo spričo ostrih nasprotij med oboroženimi socialističnimi in fašističnimi organizacijami njegovo stališče omajano. Minuli petek pa je parlament s pristankom vseh oboroženih formacij izglasoval svojo razorožitev. Z večino 132 glasov je nato poslanski zbor izrazil Lavalu zaupnico. — Uspeh francoskega posredovanja je s tem skoroda zajamčen. Mirovni predlog, ki ga predlagata Francija in Anglija Italiji, se suče o tem, da Abesinija odstopi Italiji ozemlje med italijansko Eritrejo in italijansko Somalijo, zato pa dobi Abesinija južni del ital. Somalije in s tem dohod do morja. Nad Abesinijo prevzame Zveza narodov pokroviteljstvo.

V Italiji. Kot Laval sme tudi Mussolini trditi, da uživa polno zaupanje italijanskega naroda. Akcija „zlato za železo“, ki je nekako praktično giasovanje za vlado in Mussolinija, dobro uspeva. Kraljevska dvojica, princ in princezinja, cerkveni dostojanstveniki, plemenitaši in preprosto ljudstvo, vse daruje svoje dragocenosti na oltar ogrožene domovine. V posebni parlamentarni seji, ob začetku katere so poslanci polagali svoja dragocena odlikovanja v bronasto Mussolinijevo čelado, je stopil na tribuno Mussolini in je med drugim takole dejal: V zadnjih dneh se je položaj nekoliko zboljšal. Toda kako hoče Anglija priznavati Italiji njeno moč in visoko kulturo, če ji pa odreka njene življenske pravice? Italija hoče moči, da bo

lahko branila svoje kolonije. Italijanski napor v Afriki mora priznati ves svet. Prepoved izvoza petroleja in premoga bo svetovni položaj silno nevarno poslabšala. — V Parizu sedaj pričakujejo Mussolinijeve mirovne predloge, nakar se začnejo — v ugodnem slučaju in razvoju seve — zadevna pogajanja med velesilami.

V Abesiniji. Medtem ko se vrši v Evropi navedena borba med diplomati, se v Afriki vrši krvava vojna naprej. Sicer ni beležiti na nobeni fronti večjih spopadov, vendar je očitno, da se pripravljajo velika ofenziva Abesincev. Italijanska letala jo skušajo preprečiti z vsemi sredstvi. Mesto Desije, kjer se nahaja abesinski vojni stan, so bombardirala italijanska letala in ga popolnoma razdejala. Na tisoče bomb so vrgla na razna poslopja, prebivalstvo je groznem strahu bežalo na vse strani. Bombe so uničile tudi tamošnjo ameriško bolnico. Tudi drugod skušajo letala razpršiti abesinske čete in tako onemogočiti pohod na fronto. Vendar zadnja poročila že javljajo pričetek abesinskega protisunka, čigar izid je negotov.

Kaj prinese božič? Sv. oče v Vatikanu pripravljajo po najnovejših vesteh velikopotezno akcijo, da zaustavi sovraštva. Opozoril bo narode na veliko npravno, socialno in kulturno škodo, ki jo prizadeva needinost med narodi. — Ali bodo voditelji Evrope slišali klic, ki ga s sv. očetom vred govori ves kulturni svet?

Jugoslavija v številkah. Državni statistični urad v Beogradu je priobčil na podlagi ljudskega štetja z dne 31. marca sledeče zanimive številke: Na dan ljudskega štetja je imela Jugoslavija 13,934.038 prebivalcev. Ker znaša v desetih letih prirastek prebivalstva skoro 2 milijona, ima Jugoslavija ob koncu tekočega leta okroglo 15 milijonov ljudstva. Dočim je na jugu še velik odstotek nepismenih ljudi, ima Slovenija samo okroglo 5 odstotkov ljudi, ki ne znajo pisati in čitati, pa so stari nad 10 let. Jugoslavija ima eden in pol milijona ljudi, starih nad 60 let. Preko 90 let starih ljudi je bilo na dan ljudskega štetja okrog 15.000, od teh je okroglo 400 ljudi starih nad 110 let. (O priliki zadnjega ljudskega štetja v Avstriji so ugotovili,

da je 106letna Marija Blažun iz celovške okolice najstarejša oseba v državi. Op. ur.) Po veri je imela Jugoslavija leta 1933 6,79 pravoslavni, 5,22 katoličanov in 1,56 mil. muslimanov. Tujih državljanov je bilo v Jugoslaviji 141.000, in sicer so v zaporednem redu: Čehi, Rusi, Italijani, Madžari, Avstrijci, Poljaki, Nemci i. dr. V dravski banovini je bilo naštetih 4850 Avstrijcev.

Kam gre pot jugoslovanskih Nemcev? Nedavno je jugoslovanska oblast razpustila krajevno organizacijo nemškega Kulturbunda v Veliki Kikindi. Razpust utemeljuje oblast tako, da je mladinski odsek te organizacije zahteval od svojih članov, naj zaprisegajo pod zastavo s kljukastim križem, da bodo govorili samo nemško, se ženili samo medsebojno, obiskovali samo nemška društva in bodo člani samo Kulturbunda. Novosadski dan je pripomnil k razpustu: Z zmago narodnega socializma v Nemčiji je postala drzna propaganda nemških političnih voditeljev, ki so hkrati voditelji Kulturbunda, za jugoslovanske narodnjake neznosna. To propagando vodi Kulturbund po navodilih iz Nemčije, katera razpošilja propagandno literaturo v vse države, kjer bivajo nemške manjšine. V teh knjigah in brošurah se zaničljivo govori o narodih na vzhodu in jugovzhodu Evrope. Ogrji in Rumuni so te politične zastopnike izgnali raz svojega ozemlja. Mi pa trpimo, da se zastruplja naše trezno švabsko kmečko ljudstvo in predvsem švabska mladina. Kar se je dogajalo v Kikindi, se je dogajalo tudi v Torži, Vrbasu, Filipovu in na drugih krajih Banata, Bačke, Baranje, Srema in Slavonije. Na nevarni poti je v prvi vrsti nemška mladina. V njena srca so sejali sovražstvo do vsega, kar je srbsko in jugoslovansko... (Op. ur. Pojavi med nemško mladino v Jugoslaviji so žalostni sadovi nacionalizma, ki ga hočejo tudi v naši deželi gotovi krogi zagovarjati.)

Tudi na Čehoslovaškem se jasni. Predsednik čehoslovaške vlade dr. Hodža, rodom Slovak, dela na to, da pritegne k sodelovanju na državni upravi poleg Čehov tudi Slovake in Nemce. Slovkom je obljubil poseben slovaški deželni zbor, ki sicer ne bo zakonodajen, pa bo imel pravico izdajati k državnim zakonom izvršilne odredbe za Slovaško. Poleg tega bodo Slovaki, ki imajo svojo ljudsko stranko z msgr. Hlinko na čelu, zastopani tudi v vladi. Slovaki, ki se smatrajo za samostojen narod v okvirju čehoslovaške države, pozdravljajo ta notranjepolitični preokret.

Kaj pa Nemčija? Mnogo se v zadnjem času govori o pripravljajočem se zblizanju med Francijo in Nemčijo, čemur bi nujno sledilo zblizanje med Nemčijo in Avstrijo. Francozu Lavalu je mnogo ležeče na tem, da privede Nemčijo v krog Zveze narodov. Za to je pripravljen dati gotove koncesije. Nemčija je posredno imenovala ceno zblizanja: kolonije. Pričakovati je, da bodo po rešitvi

afrikanskega spora sledila pogajanja med Francijo in Nemčijo. — Za našo državo vstaja pri tem obetajočem se razvoju nov položaj. Za 16. t. m. napovedani kanclerjevi poset Prage se spravlja s tem v zvezo.

Avstrijski proračun 1936. Državni svet se je minuli teden bavil s proračunom za leto 1936. V njem je predvidenih 1.304.082.000 S izdatkov in 1.281.830.000 S prejemkov. Primanjkljaj znaša nekaj nad 20 milijonov šilingov. Izdatno so zmanjšani izdatki za upravo, na predlog finančnega ministra odpade prosto napredovanje v plači, omejijo se novi sprejemi, črtajo vse posebne doklade, predujemi i. dr. Vlada namerava nadalje ustaviti pokojnine dvojim zaslužkarjem, znižati invalidno rento osebam z mesečnim dohodkom 150 S i. dr. Tudi postavka kmetijskega ministrstva je bila znižana za milijon šil. pri pospeševanju prodaje in za 5 milj. pri izravnalnem fondu za mleko. Zato pa je v proračun kmetijskega ministra postavljen še poseben znesek 2 milijonov za podporo gorskih kmetij. — Kmetijski minister istočasno javlja, da bo v letošnji zimi razdeljenih med gorske kmete skupno 50.000 meterskih stotov rži za polovično tržno ceno, nadalje 25 vagonov ržene moke in 2000 kg soli zastoni.

Koroško dež. gospodarstvo. Minulo soboto je v javni seji razpravljala dež. zbor o predloženem proračunu za leto 1936. Prvič po svetovni vojni prikazuje predloženi proračun uravnovešene izdatke in dohodke. Upravičeno je dež. svetnik Ehrlich naglasil, da v pogledu nizkega primanjkljaja Koroška prvači pred Solnograško, Štajersko in Nižjo Avstrijo. Dohodkov je predvidenih za bodoče leto 22.488.490 S in izdatkov 22.632.060, primanjkljaj znaša 143.570 S. K uravnanju dež. gospodarstva bodo morale občine in kmetijstvo veliko žrtvovati, pa tudi postavke posameznih izdatkov so se izdatno skrčile. Davki ne bodo zvišani in tudi novi davki ne uvedeni, nameravana je le posebna doklada na riž. Nadalje namerava dežela najeti za kritje starega dolga večje posojilo.

Še k našemu združništvu.

Članka g. msgr. Podgorca o združnem delovanju zaslužita glede svoje stvarnosti in jasnosti polno priznanje, posebno še, ker se napravi ostra črta med starim in zamišljenim novim delovanjem. Gospodarsko ozdravljenje je mogoče samo, ako se gleda dejstvom z realnim pogledom v oči in se vzame kot pripomoček svinčnik v roke in se začne računati. Malo smela je trditev, da se je združno delovanje preživelo, ker zadruga kot take, konzumne in produktivne, z gotovim delokrogom in pod dobrim vodstvom še vedno uspevajo, preživel pa se je sistem gotovih zvez, potom katerih

Taka je bila pot Vendelinova.

Pač je plakala Katra, ko je videla, kako se vda-ja pijači bolj in bolj. Sveto nalogo in veliko dolžnost je sprejela od rajne matere; na njeno vest je položila umirajoča skrb za deco — a kako skrbeti, kako pomagati, kako rešiti, ko ga je prejemal in objemal demon alkohol z močnejšo in močnejšo roko, ko je bilo srce slabejše od dne do dne, od pijanosti do pijanosti, in se ni moglo ustavljati več strasti niti ob ljubeči in skrbni opori!

Gimnazijo je dovršil dobro. Pričel je z vseučiliščem, posvetil se je pravu. A izvedeli so kmalu na Trati, da je pač vpisan, a se briga malo za učenje, kakor bi ležalo to daleč strani od poti njegovega življenja. Prezrl in preziral je ta cilj, ker se je zamislil v drugega: v pitje. A od doma je izostajal sčasoma denar. Do konca gimnazije je plačeval oče redno, dasi včasih že nekoliko težko. A upanje je bilo pri plačevanju: posoja. Računal je, da vrne Vendelin pozneje Trati, njemu in Petru, morda tudi sestram, kar mu da zdaj Trata. Ker od propada bratovega se je navadil Tratin računati skrbneje, ceniti tudi malenkosti, posebno v hipih in v dneh treznosti. V teh letih nesreče in skrbi se je približal nekoliko bolj sinu, dasi precej iz sebičnosti, ne samo za se, ampak tudi za deco. Ker zdaj, ko jim ni mogel dati ničesar več, se je budila vest in mu je govorila jasno in glasno, da je dolžnik deci in ji ne bo mogel izplačati dolga najbrž nikoli.

„Glej, kaj si jim dal v življenju? Življenje samo, sicer ničesar! Ljubezni bi jim bil dal, a hotel si jim dati bogastva in se odkupiti s tem. A kje ga imaš sedaj? — Tako jim ostaneš dolžnik vekomaj!“

so posamezne zadruga delovale po načelih, da bi s skupno pomočjo ustvarjale večji delokrog in zbirale večji obratni kapital. Danes, ko se je gospodarski razvoj vsled krize zaustavil ravno najbolj na onih mestih, kjer se je pričakovalo pomoči, to je v zvezah, je treba misliti na to, da se usposobijo za življenje one edinice, ki so ostale in katere se vsled svojega lokalnega pomena in delokroga lahko še držijo, ako imajo primerno število članstva. Preživel se je sistem zadrug v naših razmerah samo v toliko, da vsled gospodarske šibkosti in obubožanja nimamo zadosti sredstev, morda tudi ne potrebne discipline, da bi mogli znova z denarnimi sredstvi iste pokrepiti. To bi bil v naših razmerah zadosten vzrok, da začnemo misliti na drugi izhod, na ustanovitev zadrugne pisarne. Ta je tem lažje uveljavljiva, ker ne zahteva denarnih sredstev, vsaj večjih ne, zahteva pa sposobnega, agilnega vodstva in sodelovanja vseh na tem polju zainteresiranih. Podobna bi bila ta zveza nekako trgovski agenturi, katere se poslužujejo tovarnarji za razpečevanje svojega blaga in nakupovanja sirovin. Mogoče bi za začetek zadostoval en človek za to vodstvo, zahtevati pa se mora sodelovanje vseh zadrug, tudi kreditnih v toliko, da zbirajo podatke, sprejemajo naročila in po potrebi blago tudi pregledajo. Pisarna prevzame pri svojem posredniškem poslu nekako garancijo za kupčijo in radi tega se mora opirati na mnenja svojih zaupnikov, da blago svojim zahtevam tudi odgovarja. Poleg tega naši ljudje tudi neradi dopisujejo in se jim mora torej dati možnost, da svoje želje tudi ustmeno izrazijo. V to svrhu pa je potrebno čim večje število sodelavcev, pismenih ljudi, ki potem vodstvo obveščajo. Za to posredništvo se bo morala pobirati neka pristojbina, ki jo plača ali producent ali konzument, najbolje oba v gotovi višini od veličine sklenjenega posla. Ravno v tej pristojbini pa tiči tudi šibka točka vsega načrta, ker bo pisarna privedla prodajalca neposredno k kupcu in bo le ta plačal, ne pisarna. Posledica tega bo, da bo kupec zaznal za svojega prodajalca in narobe prodajalec za kupca. Posredniške stroške pa bi dobila pisarna za svoje delo. Sedaj nastane nevarnost, da bo pri prihodnji kupčiji skušal eden drugega poiskati brez posredovanja, da se izogne tej pristojbini. Ako je ta pristojbina malenkostna, jo bo vsak rad plačal, ker mu je odvzela skrb in prihranila časa. To bo treba vedno povdarjati, ker člankar sam prizna, da si brihtni ljudje sami opomorejo, drugim pa morajo pomagati drugi, v tem slučaju pisarna. Pisarna bi sicer sama lahko izdala fakturo, ko dobi potrebno količino blaga, katerega je že prodala vnaprej svojemu kupcu, ter bi na ta način prodajalec ne zaznal za svojega kupca. To pa je stvar pisarne in se splošnosti ne tiče. Vsekakor je zamisel pisarne velikega pomena že z razloga, ker posameznik nima včasih zadosti

Pomanjkanja Vendelin ni bil vaju. Odvadel se je z leti tudi napora in truda. Ker iz živega vira mora izvirati navdušenje in moč za trud in delo, sicer usahne kmalu in umre. A kateri je najživejši, najgloblji in najbogatejši vir? Ali ne ljubezen? Zato je tako sladak trud in napor, prevzet iz ljubezni. A glej, te Vendelin ni okusil. Kako jo torej naj vrača, kako se naj oživlja, pomlajuje in krepi ob nji? In ali je bil dolžnik Tratin, da bi stal zdaj lačen in žejen v vročini in v trudu dneva, samo da opomore Trati, upajoči v njega? Ali ga niso vrgli v tujino, brez ljubezni? In kar so mu dali, ali mu niso dajali, da mu odkupijo pravico do Trate?

Jasno je spoznal vse to z leti. Videl in čutil je vso hladnost, ki je bil delež njegov od nekdanj, darovan mu od rodnega očeta in brata, in se je vprašal: „Čemu? Kaj smejo in morejo zahtevati od mene?“

A ker je bilo treba jesti, je posedal nekaj časa po odvetniških pisarnah.

„Tako zaslužim vsaj za se. Seve nadaljujem obenem študije.“

Lepa je bila misel, tako lepa, da ji je veroval včasih sam, dasi je vedel, da je zlagana, njemu samemu in drugim v prevaro.

„Zaslužim vsaj za se!“ — A v resnici ni imel niti za se dovolj. Ker vedno pogosteje je posedal po gostilnicah. Tako je prišlo pomanjkanje. V pisarni so ga gledali po strani in nezaupljivo, ker je prihajal v njo zaspan, polpijan, zanemarjen in umazan, in ker je delal zanikrno in brez vneme. Navsezadnje so ga odslovili, zapodili.

In vrnil se je domov.

(Dalje sledi.)

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(59. nadaljevanje.)

In posedati začno po gostilnicah. Tam sanjarijo najprijetneje. Najdejo prijatelje, znance, tuje ljudi, ki jim dajo piti in poslušajo voljno njihove sanjarije, iznikle iz vina in iz nemirne domišljije, izpovedane v blestečih besedah.

„... Tako čudovito lepo je bilo, a je šlo mimo in se ne vrne nikoli več. In kako lepa bi bila prihodnost, najlepših del, najzlahtnejšega sadu prebogata. Kaj vse bi dosegel, koliko storil! Prerokovali so mi vsi...“

Govorijo kakor knjige, ki se jih dobi redko, vse lepše in čudoviteje nego župnik v pridigi ob najslovesnejših praznikih. Včasih, ko se razgrejejo že čez mero in ko jih zmagaže že v obilici zavžita pijača, naslonijo glavo v roke, na mizo jo povesejo in zajokajo pridušeno in bolno kakor dete, ki plaka po lepi igrači, zlomljeni nenadoma, odvzeti mu s silo.

Z začudenjem, z vznemirjenimi srci jih poslušajo ljudje izpočetka. Polagoma se privadijo; spoznajo sanjarije brez resničnosti in brez ciljev. In prično se posmehovati. Čez mesece vidijo ležati nekdanj lepo oblečenega, gosposki govorečega in imenitno se ponašajočega študenta ob cesti, pijanega, umazanega — in čutijo usmiljenje. Vidijo ga večkrat — iz usmiljenja se porodi porogljivost, preziranje, zaničevanje.

„Izgubljen študent!“

množine blaga, da bi se pošiljatev izplačala, večja množina pa doseže ne le boljše cene, ampak tudi nižjane stroške pri razpošiljanju. Navedem samo en primer. Pisarna rabi en vagon orehov. Noben kmet jih nima sam na razpolago. Cela vas pa jih premore. Torej bo izdala svojemu zaupniku v vasi nalog, da pripeljejo kmetje na ta in ta dan na kolodvor v svojih vozovih orehe. Tam se stehajo, zaupnik izpolni fakturo in pošlje kupcu. Plača se ali takoj, ali po povzetju, kakor so pač bili izdelani pogoji. V takih slučajih, kjer se izkaže viden dobiček, bi bilo bolje, da pisarna sama takoj plača in s svoje strani spet kasira od kupca, ker ni umestno, da bi vsak sam za svoj delež zahteval plačilo od kupca. Takih slučajev bo mnogo in raznovrstnih, najbrže toliko vrst, da bi bilo dobro, da se pisarna specializira za posamezne vrste kupčij. Pri splošnem razumevanju bi ta način bil velike koristi za naš živelj. A. P.

DOMAČE NOVICE

Klic v adventu!

Prpravite pot naši besedi po vaših domovih! Iz šol so jo izrinili, v javnosti jo prevpije beseda mogočnega sosedu, celo po cerkvah jo že ponekod preganjajo.

Da pa še ne zamre po naših domovih, zato sedaj ob koncu leta, ko homo delali načrte za bodoče leto, postavimo na prvo mesto postavko za celoletno naročnino lista „Koroški Slovenec“. Za našo besedo na Koroškem je edini neizčrpani zaklad. V njem se obnavlja in prenavlja lepa in skrivnostna beseda — naše matere.

In Vam, ki ste sprejeli opomine iz uprave našega lista, naj bodo ti opomini klic matere besede, naj jo spoštujete tudi z rednim plačevanjem naročnine. Spoštujte svoje in med svojim tudi svoj list in želi boste spoštovanje od drugih!

Uprava.

Dr. Arnold Sucher — dve leti dež. vodja domovinske fronte. V četrtek dne 5. decembra je domovinska fronta v Celovcu ob navzočnosti gen. tajnika fronte polk. Adama proslavila dveletnico delovanja dež. vodje in namestnika dež. glavarja dr. Arnolda Sucherja. Dr. Sucher, med koroškimi Slovenci znan po svojem pravičnem stališču napram manjšinskemu vprašanju, je rodod Celovčan. Poklicno je sodnik. Zasluga njegovega neumnega truda je, da je domovinska fronta po številu svojih članov v dveh letih narastla od 15.000 do 130.000 oseb. Komur so prilike v naši deželi poblizje znane, bo dobro vedel ceniti uspeh dveletnega dela moža, ki stoji na prvem mestu politične organizacije na Koroškem. Dež. vodji domovinske fronte dr. Arnoldu Sucherju želimo tudi koroški Slovenci mnogo blagoslova pri nadaljnjem delu za ustaljenje javnega življenja v naši domovini.

Tako ne more iti naprej! (Ledince.) Kakor smo že poročali, je bil na zadnji občinski seji izvoljen za župana naše občine, ki sega od Baškega jezera do Drave, posestnik Janez Mikl, pd. Gašparč na Pečnici, ki je hkrati krajevni voditelj domovinske fronte. Po izvolitvi je šest odbornikov, članov Heimatschutza, vložilo protest proti novemu županu, češ, da iz „moralnih“ razlogov ne more biti župan. Okrajno glavarstvo v Beljaku je protestu ugodilo, dalo pa novemu županu pravico pritožbe na dež. vlado. Domačini se nadejajo, da bo dež. glavar pritožbi ugodil in izvoljenega župana potrdil.

Občinske volitve na Tirolskem. Župani doline ob reki Inn na Tirolskem so sklenili, da izvedejo v svojih občinah volitve v občinski odbor tako, da predlagajo dež. glavarju one može, ki dobijo največ glasov občanov, za imenovanje v odbor. Jasno je, da se je večina občanov odločila za može, ki svojo možnost za dobro upravljanje občine dokazujejo z urejenim svojim gospodarstvom.

Pečnica pri Baškem jezeru. (Spomlad in zima.) Torka 3. decembra letošnjega leta, godovnega dneva našega slavnega pisatelja Meška, ne bom mogel tako lahko pozabiti. Krasno popoldansko sonce s pomladno toploto 18 stopinj me je zvalo na vrt pred župniščem. S še vedno zelenih gred so me pozdravljale nežne vijolice, z hribčka sem v igredni encijani. Pismonoša pa mi prinese Meškovo karto, naj ne pošiljam častitk po dragi pošti, marveč dam mal znesek kakemu ubožcu. Mehkomila Meškova duša s kartice, zraventega

spomladno sonce in v igredne cvetlice! Pa komaj sem odgodoval s svojim velikim vzornikom, je nebo poslalo snega na kupe, kot bi bilo nestržno čakalo konca godovnega dne. Sedaj pa si še tiho popevam: Pomlad že prišla bo! J. M.

Bilo srečno! (Kotmara ves.) Dve poroki smo imeli v letošnji jeseni. Dne 17. m. m. sta stala pred oltarjem šmarješke podružnice farovski o-skrbnik J. Tavžaj in hčerka cerkvenega ključarja Marija Dovjak. Po poroki jima je zapel pevski zbor Gorjancev. — Teden navrh sta si obljubila zvestobo Filip Štosier, pd. Pirš, in Micka Martinjak, pd. Kosmačeva na Brdih. Svatovanje je bilo prav veselo in živahno. Proti jutru pa so se pomešali med veselo družbo izivači in začeli navzoče Slovence psovati. — Naše društvo je danes brez dvorane, ker je gostilničar, v čigar dvorani so se vršile društvene prireditve, prostore društvu odpovedal. Pravi, da je zaradi društva izgubil veljavo pri drugih. No, nam mora biti prav tako!

Dve poroki v Žuželčah. Kljub domači krizi naša mladina kaj rada uhaja v zakonski jarem. Žužalski fantje veliko dajo na svojo pravico in nevestam, ki gredo iz njihove vesi, pripravijo zapenjanje. Tako je pač pri nas navada. Zadnjič so zapenjali Černiklovi Uršiji, katero je izbral za družico bivši načelnik požarne brambe. Ker niso stavili previsokih zahtev, so se z ženinom kmalu pogodili. Pri odhodu so jima zapeli tudi par pesmi. Do danes pa zaman čakajo na odkupnino. — Prav veselo je bilo, ko se je zadnji novembersko nedeljo ženil mladi Kajžnikov gospodar Edvard Messner. Za družico si je izbral Finijo Čuden, pd. Ahačičevo v Dragožičah. Mlademu paru želimo na novem domu obilo sreče. Nadejamo se, da bo iz novega sosedu vzrastla enaka korenina, kot je bil njegov prednik rajni Peter.

Hodiše. (Poroka.) V sredo 27. m. m. sta stala pred oltarjem Egidij Kavfič s Plešišča in Katica Sapotnik iz Dobajne, da si pred dušnim pastirjem obljubita zvestobo za vse življenje. Vrla društvenika je počastil domači pevski zbor, jima odpel še na domu pozdravno pesem ter med poročnim obredom slovesno „Dajte slovo mladosti cvetu“. Po poroki se je vršil ženitovanjski obed v Prücklerjevi gostilni. Z vzpodbujajočimi besedami so ob tej priliki nazdravili mlademu paru č. župnik Starc, nakar je mladina zakoncema čestital še društveni predsednik ter ju prosil, naj ostaneta tudi v bodoče zvesta prosvetnemu društvu. Vmes pa so pevci zapeli več prirsčnih pesmi. Mladi družinici obilo blagoslova!

To in ono iz Šmarjete. Naš občinski odbor še vedno ni imenovan in ne vemo, kje tiči vzrok. Pa upamo, da bo deželna vlada izvršila imenovanje še pred novim letom. — Predzadnje nedeljo so v Kočuhi igrali Galičani pod vodstvom ravn. Krainja za igro „Težka noč“, seve nemško. Igra prikazuje prizor iz plebiscitnih bojev, v njej nastopita tudi dva Srba. Na začudenje sta gališka Srba v Kočuhi govorila nemško. Nadučitelj je o priliki prireditve izrazil željo, naj bi tudi Šmarjeta dobila slično „teatersko skupino“. — Našemu orožništvu delajo velike preglavice divji lovci. Kot bi se bili zarekli, da morajo h praznikom imeti gamzovo pečenko na mizi. — Minuli teden smo imeli v župnijski dvorani kinopredstavo o bojih na soški fronti in še iz življenja pokojnega kanclerja Dollfussa. Udeležba je bila povoljna. — Sicer pa imamo iste gospodarske skrbi in težave kot povsod drugod.

Drobiž. Minulo soboto je bival v deželi varnostni minister Baar-Baarenfels. — Na sveti večer bodo zvonili zvonovi nekaterih avstrijskih cerkva, med drugimi tudi zvonovi v Gospi sveti. — Kdor ima večjo količino jabolk naprodaj, naj javi kmetijski zbornici. Čim bo namreč na trgu začelo primanjkovati sadja, bo dovoljen uvoz iz inozemstva. — Poplava v dne 4. in 5. oktobra je deželi prizadela škode v višini 2,112.120 šilingov. — Namesto umrlega posl. Fritza Pregla je bil poklican v dež. zbor nameščenec Jožef Gastinger s posestva na Tancenbergu. — Dež. komisarje za zasebno gospodarstvo je zvezna vlada odpoklicala. Njihovo področje prevzame notranji minister. — Veliki celovski hotel „Kaiser von Oesterreich“ je kupil na dražbi obrtni svet za nadaljevalno šolstvo za svoto 213.868 S. Hotel bodo preuredili v obrtno šolo. — Za nadučitelja na Brnci je imenovan šolski vodja Edvard Wedam. — Na Brnci je umrla 80letna Marija Cetinik. — V Ribnici je umrl trgovec Franc Waschner. — Pri Trgu je pogorela tamošnja tovarna za lepenko. — V Vovbrah je umrl 86letni Luka Starož.

NAŠA PROSVETA

Naša knjiga.

Prvo ognjišče ljudske prosvete je bila čitalnica in z njo združena knjižnica. Brez domače knjige bi našega ljudstva danes ne bilo več. Narod je postal in ostal zaveden ob slovenski knjigi. Kjer vidimo danes umirati narodno zavest, tam je že davno prej ugasnila ljubezen do slovenske knjige. Le preglejte v starih Mohorjevih koledarjih imena udov v vaši vasi, kako se čudite, ko najdete znamenovitih toliko hiš, v katerih žive danes nezavedne ali celo nasprotno družine. Najprej so opustile slovensko knjigo, potem pa so odpadle tudi od ljudske skupnosti.

Zato je temeljni zakon potujčevalnih šol med nami tak: Mladini zagreniti in onemogočiti tovarništvo s slovensko knjigo. Taka mladina bo narodno nezavedna in se bo lahko udala potujčevalni sili. Knjiga pa ne utrjuje le narodne zavesti, ampak tudi versko prepričanje in osebno značajnost ter družabno poštenost, knjiga podpira tudi gospodarski napredek, knjiga tudi zabava in kratkočasni. V očigled tem dobrinam domače knjige raste prokletstvo ponemčevalne šole do nezaslutene grozeče nevarnosti.

Priznati moramo: Ponemčevalni šoli se je posrečilo iztrgati naši mladini iz srca potrebo in ljubezen do slovenske knjige. Priznati pa je tudi treba, da ta domači knjigi odtujena mladina tudi ne sega po dobri nemški knjigi in tako za izgubo ne najde nadomestila. Ponemčevalna šola je glavni vzrok, zakaj da je po naših knjižnicah več knjig v omarah kot med ljudmi. Le malo je tistih marljivih samoukov, ki znajo čitati domačo besedo. Seveda moramo tudi upoštevati, da so knjige po naših knjižnicah večinoma zastarele, ker primanjkuje nabavnih sredstev. Tudi miselnost naše mladine je vsled nezanimanja za knjigo, ki jo more brati le z največjim naporom, ker šola ni storila svoje dolžnosti, splahnela v veliko površnost in brezbriznost. Kolikrat slišimo tožiti zaskrbljene starše, da ne spravijo svojih doraščajočih otrok do nobenega branja; samo pozunanjeno hrupno veseljačenje ima zanje privlačne sile dovolj.

Naša društva morajo knjižnicam posvečati vse večjo pozornost. Knjižničar mora biti spreten prosveten delavec, ki zna vzbujati zanimanje za knjige in odmerjati primerno berilo. Nadomestilo za domačo knjižnico in za že zastarele knjige bo dobro sestavljena potovalna knjižnica. Knjižnica ne sme biti le zabavna, skrbeti mora za izobrazbo mladih in odrastlih. Če hočemo naše sestanke dvigniti na višino ljudskih visokih šol, moramo v knjižnicah najti svoje sodelavce.

Najprej pa je treba otroke naučiti brati, mladini pa izpodbiti misel, da knjiga ni potrebna. Sam Mojster je dejal: Pisano je... Vidiš, že ti je potrebna ena knjiga, ki je kakor zvezda vodnica v življenju: sveto Pismo. Ne le ob nedeljah in praznikih, vsak dan boš v prazničnem razpoloženju in ganotju bral iz nje sam, jo prebiral tudi v družini. Ob svetem Pismu se boš učil prav pisati knjigo svojega življenja. Ob njem boš znal prav razbrati iz gozda knjig tiste, ki ti bodo tovarišice-pomočnice: povesti in pesmi, poučne in zabavne spise. Da boš moder in umen gospodar, boš segel za gospodarskimi knjigami. Čas brezdelja ti nikoli ne bo zoper, nikoli ga ne boš ubijal v neumnem hrušču. Tvoje knjige ti bodo tihi mojstri. Hvaležen jim boš odkazal častno mesto v hiši, s police te bodo opominjale in vabile. Po dobrih knjigah boš tudi sam tiho rasel v malega mojstra družine, vasi, naroda. In vsepovsod boš nastopal kot zgovoren apostol negovorjene besede. Tako boš oživil mrtvo črko knjige in sipal modrost. Drugi pa bodo rastli v lepšo miselnost ob tebi ljudskemu modrijanu. dromi.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kmetijski minister je govoril.

Dne 25. nov. je govoril v celovski kmetijski zbornici kmetijski minister inž. Strobl. Marsikaj iz njegovega govora se nam zdi za naše kmetijstvo važno in pomembno. To-le je med drugim dejal: „Ali naj proizvajamo na kmetijah več, ali naj našo proizvodnjo omejimo? Mnogi so menja, naj pustimo pridelek, ki se ne plača. Žito se ne plača, torej ga ne pridelujejo, domače platno se ne plača, torej kupimo ga. To naziranje je napačno. Če se ne plača pridelovati česet meterskih stotov žita na hektar, zvišajmo produkcijo na dvanaest,

pa se spleča. Denarne podpore so umestne le tam, kjer ustvarimo kmetijstvu nekaj trajnega. Fond za razpečevanje mleka so ustanovili leta 1931. Tudi Dollfuss je bil muenja, naj gospodarji mestnih okolice iz mlečnega izkupička izplačujejo odležnim kmetom, ki ne morejo z mlekom v mesto. Cene mesa so hoteli zvišati s podražitvijo krme, zato so naložili takozvane ličenčne pristojbine. S tem se ni podražila samo krma, marveč tudi živež onim, ki se živijo od koruze. Siromaku se je vzelo in dalo tistim, ki niso potrebni. Mala neumnost, katere posledice so pgubne. Tod bo treba reforme. Ker ni izvoza za medlo živino, jo pokupeje vlada, izdelava klobase in se kuha goljaš za reveže. Nespametno je klati medlo živino, zato se bodo gospodarji, ki pridelujejo sladkorno peso, postavno morali obvezati, da postavijo to živino v svoje hlevé in jo opitajo.

Krivično je v državi obdačenje kmeta. Socialisti so vsa bremena dežel in občin navalili na zemljiški davek. Vsa šolska bremena, ki znašajo samo na Koroškem 16 milijonov šilingov, se nalagajo na zemljiški davek. Obrtnik, trgovec, uradnik ne plačuje ničesar. S tem je hotela socialna demokracija pridobiti zase uradnike, kmeta pa je hotela postopoma razlastiti. Nesmiselno je govoriti o razdolžitvi kmetijstva, dokler se plačevanje davkov ne preuredi. Kmet plačuje trikrat več ko drugi. Pravica je, da kmetje plačujejo toliko, kakor drugi. Fočrez znašajo občinske doklade na Predarlskem 457, Tirolskem 467, Solnograškem 263, Koroškem 167, Zgornjem Avstrijskem 11, na Spodnjem Avstrijskem 46 odstotkov. Na Koroškem se je davčno breme kmetovo v 7 letih zvišalo za 25 odstotkov. Čini večja je revščina, tem večji so davki.

Marsikdo želi, naj se kmet brani pred dražbami in tožbami. Zavedajmo se, kaj pomeni oškodovati upnika v prid dolžnim! Kmet bi ne dobil v bodoče več posojila, upniki bi neradi posojali na deželo. Treba je gospodarstvu pomagati, da zasluži, in treba je skrbeti, da se dobi denar po zmerni ceni.

Mnogo se v zadnjem času govori o preskrbi dela brezposelnim. Vendar je treba svariti pred tem, da se ne gre predaleč. Vedno moramo imeti pred očmi produktivitet. S tem, da izdajamo denar, nam v krizi ni pomagano. Za javna dela veljaj načelo, da morajo ustvariti nekaj koristnega, donosnega. Veliko je v teh časih pomagano kmetu, če si mu skuša napraviti, kar potrebuje: živila, obleko, orodje. Slab je bil nasvet, ko so kmetom pravili: Spremenite vsa polja v gorah v travnike! Danes se vračamo na drugo pot.

Minister je končal svoja prezanimiva izvajanja z besedami: „Stanovsko delati se pravi: eden za vse, vsi za vsakega. Stanovsko delo je vzajemno delo. Stanovsko delo kmetov mora biti praktično v oblikah kmečke vzajemnosti.“ — Mlademu in odločnemu ministru smemo zaupati. Želimo mu, da bi zamogel premagati ovire, na katere bo naltaval. Starega sovražnika kmetov — liberalizma — ni več. Mlajšega, nevarnejšega sovražnika — socializma — tudi ni več. Ta je ščuval delavca zoper kmeta, hlapca zoper gospodarja. Stanovska država mora varovati vse stanove kolikor mogoče enako. Tako bo prišel kmet do svojega varstva. Kmet sam se mora zavedati, da je dolžan delati in skrbeti, da se ljudstvo v mestih oskrbi s kruhom, mlekom in mesom po pravični ceni, mestni stanovi pa morajo s kmetom pravično deliti javna bremena in tudi sami nositi svoj delež gospodarske krize. Potem šele se upostavi medsebojno zaupanje, predpogoj nove rasti.

S 1. januarjem nova ureditev prometa z mlekom! Kmetijska zbornica je na podlagi zadevne zvezne in dež. postave sklenila, da stopi s 1. januarjem v veljavo odredba, po kateri se uredi promet z mlekom kot sledi: Zgornjekoroška mlekarska zadruga sprejema mleko za Beljak, Podkloster i dr. med drugimi kraji iz šmohorskega in beljaškega okraja (izvzemši sodni okraj Rožek). Spodnjekoroška mlekarska zadruga v Celovcu sprejema mleko za Celovec in okolico, Poreče, Vrbo, Otok, Borovlje i dr. iz celovškega in velikovškega okraja in rožeškega sodnega okraja. Kdor hoče po 1. januarju prodajati mleko v zaščitene okraje, naj to takoj javi kmetijski zbornici. Formularja se dobijo pri občinskih uradih. Mlekarske zadruge bodo sprejemale vsako množino mleka po vsakokratno določeni ceni. Podrobnejša pojasnila dobijo zainteresenti pri občinskih uradih.

Nekaj o prekajevanju mesa. Pred kolinami smo, zato par besedi o soljenju in prekajevanju mesa.

Meso solimo suho ali s pomočjo vode. Suho soljenje bolj priporočajo, ker ohrani mesu njegovo okusnost. Na 100 kg mesa vzamemo 4 in pol kg soli, $\frac{1}{4}$ kg sladkorja in 10 dkg salpetra. Sol dobro zmešamo s sladkorjem in salpetrom ter dodamo še nekoliko česna in brinjevih jagod. S to mešanico dobro obdrgnemo posamezne mesne kose, je posujemo tudi na sodovo dno ter kose dobro stisnemo v sodu. Meso obtežimo šele po par dneh, nato pa težo vsaki dan zvišujemo. Po dveh dneh je meso pod vodo. Meso starih svinj, ki ne vsebuje toliko vode, polijemo s skuhanjo in ohlajeno vodo. Vodo vsak teden odstranimo iz soda. Po kakih 3 do 4 tednih vzamemo mesne kose iz soda, jih pustimo, da se osušijo, in nato prekajamo v dimu vsaki drugi dan. — Mokro soljenje obstoja v tem, da zmešamo polovico zgoraj omenjene solne mešanice v 20 litrih vode, jo skuhamo in ohlajeno vlivamo na mesne kose v sodu. Z ostalo polovico solne mešanice pa smo dobro obdrgnili mesne kose.

Kako še lahko shranjujemo meso? Prekajevanje ni najbolj gospodarski način konzerviranja mesa, ker izgubi meso na četrtino svoje teže. Ponekod puščajo meso v solnici in ga uporabljajo neposredno iz nje. Tako meso lahko kuhamo ali pečemo. — Drugod vlagajo sveže, ohlajeno meso v kislino mleko, katero vedno menjavajo. Meso ostane do dva tedna dobro užitno, mleko pokrmijo svinjam. — Spet drugod vlagajo opečene kose mesa ali tudi klobase, ki ne vsebujejo moke ali zdrobljenih žemelj, v lončene posode, napoljene z mastjo. Tod ostane meso in tudi klobase užitne prav dolgo časa. — Svetujejo končno še konzerviranje svežega mesa v večjih pločevinastih dozah. Ker pa je tako ravnanje precej komplicirano in je treba posebno za dobro zapiranje doz posebne priprave, ta način shranjevanja mesa samo omenjamo.

Velikovški trg minulega tedna: Jajca 19—20, stare kokoši 3.00—3.50, rž 29, proso 24—25, ječmen 28, kuruza 26—27, ajda 23—24, krompir 9 g za kg. — **Celovski živinski trg:** Voli 75—85, plemenske krave 80—95, klavne krave 50—60, prašiči 1.20—1.50, pšenica (100 kg) 38—40, rž 28—30, ječmen 24—28, oves 25—26, ajda 24—26, kuruza 24—28, sladko seno 9—10, kislina 8—9, slama 4—5 šil. — Goveja mast 4.00—4.50, sirovo maslo 3.20 do 4.50, prekajena slanina 3.20—5.20, sirova 2.40 do 2.60, svinjska mast 3.00—3.40, race 4.00, gosi 8.00, drva kratka, mehka 3.00—4.00, trda 4.00 do 5.00 S za meter.

ZANIMIVOSTI

Krvava igra na odru. V društveni dvorani v solnograškem Bischofshofnu so fantje in dekleta nedavno igrali neko igro. V igri je tudi prizor, v katerem vaški fant smrtno zabode svojega tekmeča v ljubezni. Napeto je sledila polna dvorana prizorom na odru. Omenjeni prizor se je vršil brezhibno — vsaj navidezno — in zaključil z besedami, ki jih dekle govori morilcu: „Kaj si storil?“ — Morilec odgovori: „Vem, da sem moril, pot v ječo mi je odprta na stežaj.“ Ko je igralec v vlogi morilca hitel raz oder, je opazil, da je njegov nož krvav. Istočasno je domači kaplan v šepetalnici začul, kako na odru ležeči hrope in postaja smrtno bled. Takoj so spustili zastor in dognali, da je igralec zaboden v srce. Duhovnik je igralca odvezal grehov, nakar je nastopila smrt. Preiskujoči zdravnik je dognal, da je bil igralec zaboden z nenavadno točnostjo naravnost v srce. Igralca nesrečne vloge so zaprli.

Stoletna mladenka. V francoskem Lurdu biva 106letna starka Margot Carpentier. Kljub svoji visoki starosti prihaja vsako leto v znamenito mesto iz hvaležnosti, da je še kot mlado hromo dekle tod čudežno ozdravela. Menda je ni v Franciji in še drugod tako vesele in zdrave starke kot je ona. Ima izboren tek, v urnosti in gibčnosti bi se lahko kosala z marsikakim dekletom, nenadkriljiva pa je v pripovedovanju. Če jo vprašujejo radovedneži po vzrokih njene mladosti, pripovedujejo, da je rada sadje, si opoldne privošči dobro in izdatno južino in nekoliko lažjo večerjo, katero zalije s četrtinko črnega vina. Vseh važnih dogodkov zadnjega stoletja se dobro spominja in še sedaj z zanimanjem zasleduje politiko, s katero pa seve nikakor ni zadovoljna.

Mravlje — najboljši barometer. Naravoslovci trdijo, da se da najzanesljivejše sklepati na vreme

iz obnašanja mravelj. Kadar se mravlje vračajo v svoje gnezdo, bo v najkrajšem času dež. Če zapirajo svoje vhode in jih zadelujejo, traja dež dalje časa, če pa ostanejo dohodi odprti, bo dež kratkotrajen. Kako močan bo dež, se lahko sklepa iz števila mravelj, ki se vračajo domov. Ob daljši plohi hitijo vse živalice iz vseh smeri v svoje mravljišče, ob kratki prši pa samo najbližje.

Čuden časopis. Leta 1908 je začel v Moskvi izhajati list z naslovom „Časopis bosonogih“. Izhajal je v mali nakladi in bil namenjen samo zaupljivim naročnikom. Časopis je izdajala družba vlomilcev. V njem so se nahajali najraznovrstnejši nasveti za goljufije, vlome, tatvine. Tako je n. pr. stalo v tem zanimivem listu pod dnevnimi novicami: Stari tata M. v Aleksijevi ulici 5 je odšel za teden dni na deželo. Hišnik je gluha, druge služinčadi ni v hiši. List je policija seve takoj zaplenila.

Katera je najbolj zaposlena radio-oddajna postaja? Se boste čudili, pa je resnica: v Abesiniji. Dnevno odda nad 30.000 besed v svet. Pred pričetkom vojne je oddajala komaj šestino tega. Pri vsem tem se moramo čuditi, da izvemo tako malo poročil z bojišč iz abesinskih virov. Temu je kriva šibkost radio-postaje, katero daleko nadkriljuje italijanska radio-postaja. To dejstvo slabi Abesinijo morda bolj ko nezadostna vojna oprema. Kajti v našem času so radio-valovi izborna propagandno sredstvo. Anglija, Amerika, Nemčija in še druge večje države imajo cel svet prepreden s svojimi poročili. Mali, četudi danes najbolj zaposleni abesinski radio pa danes zaman kliče in prosi svet pomoči, ker nihče ne čuje njegovega rahlega glasu.

Gora, ki gori že več tisoč let. V avstralskem gorovju Liverpool leži gora, ki je pravi čudež. Njeno rastlinstvo je prav pičlo. Če stopaš po njenem pobočju, opaziš, kako se iz zemeljskih lukenj dviga dim. Tu in tam zapaziš celo plamenček, ki švigne iz razpoklin. Gorečo goro so odkrili pred sto leti. Ugotovili so, da sestoji cela iz samega premoga. Pred davnim časom se je vnel premog, ogenj se širi vedno globlje in požira gorljivo snov. Sodijo, da gori gora že več tisoč let.

Z orlom se je boril. Iz Košic na Slovaškem poročajo, da je pri vasi Sevulus minulo nedeljo neki lovec ustrelil velikega ptiča, ki je padel na tla. Ko se mu je lovec približal, je opazil, da je velik orel. Ptič se je vrgel z vso silo na lovca in ga s kremplji in kljunom obdelaval. Šele čez nekaj časa se je lovcu posrečilo, da se je umaknil in vnovič ustrelil v orla. Ubiti orel je tehtal 5 kg, razpeti perutnici sta nad 2 metra dolgi.

Če iščeš ženina. Neka francoska pisateljica svetuje nevestam, naj sledeče presoajo svoje žene: Ponudi ženinu cigareto in glej, kako bo z njo ravnal. Če jo zrahlja in šele po malem odmoru prižge, je natančen in prevdaren človek. Če vtakne cigareto globoko v usta, je nezaupljiv in vdan dvornom. Če rabi zanjo posebno cevko, je nežen, pa tudi ošaben. Če mu med kajenjem ugasne, je netočen plačnik. Če med kajenjem zaspi (!), je miroljuben in dolgočasen. Če nima sam cigarete in kadi, je ali revež ali potratnež. Če nima sam cigarete in tudi ne kadi, je — pravi ženin.

Mož iz jekla je seveda ameriška posebnost. V dvorani vojnega ministrstva stoji pošast, visoka 7 m in težka do 5 ton. Ima obliko velikanskega človeka. Posebnost tega stroja je, da rešuje najtežje računske naloge z brezprimerno točnostjo. Ta umetni mož pomaga graditi mostove, meri nebesni prostor, uči, kako naj se ravna pravilno s topovi in vrši še sto drugih poslov, ki sloni na številkah. Ni ga človeka, ki bi bil v računih tako hiter, točen in nezmotljiv. Ta umetni človek dela seve s pomočjo posebnega dinamostroja.

Lev je šel na „lim“. V južnoafriškem mestu Johannesburg se je dogodilo nedavno sledeče: V bližini mesta ima nek farmar tovarno za kuhanje lepila. Ponoči je imel na prostem več velikih sodov lepila, da bi se izčistilo. Prijetni vonj je privabil v bližino levinjo, ki je nekaj časa oprezala okoli sodov, nato pa se je v velikem skoku znašla sredi lepila v sodu. Posrečilo se ji je sicer spet priti na prosto, toplo lepilo pa se je tako oprijelo njene kože, da je onemogla obležala na tleh, kjer so jo našli drugo jutro. Hoteli so jo spraviti v živalski vrt, pa je grede izdihnila.

Na prodaj je malo posestvo, polja za tri glave goveje živine, sadni vrt, nekaj gozda, pet minut od državne ceste. Dopisi pod „Cenjeno“ na upravo lista.